

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וַיִּקְרָא אֶבְרָהָם אֶת-שְׁמוֹ-בְנֵוֹ הַגִּזְלָן-כָּן (דרגא תביר) אֲשֶׁר יִלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק (בראשית כא, ג)

לעיל (בראשית טז, טו) נאמר: וַיִּקְרָא אֶבְרָם שְׁמוֹ-בְנֵוֹ (דרגא תביר) אֲשֶׁר יִלְדָה הָגָר יִשְׁמְעֵאל. צורת הטעמים השתלשלות מלמעלה למטה, שמן השמים מודיעין לאבי הבן את שמו אשר יקרא אותו. עוד רמזים הטעמים, **תביר** אותיות **ברית**, שלהבא יינתן השם לאחר ברית המילה¹.

שלום המאירי

וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחֹק (זקף גדול) עָשָׂה לִי אֱלֹהִים (בראשית כא, ו)

רבי יהודה **ליב אלתר**, שפת אמת, מבאר² שדוקא יצחק, שמידתו גבורה ופחד, נאמר בו 'צחוק', כי רק ירא ה', שאין לו פחד אחר, יכול באמת לשמוח:

"ויתכן לומר כי אם שיצחק היה לו מדת היראה והפחד יוכל להיות שלא היה ניכר על פניו רק שמחה וחדוה, כי באמת אין מי שישמח בעולם רק מי שהוא ירא ה' לאמיתו ואין לו שום פחד אחר. מה גם אם הוא בן חורין מיצה"ר כיצחק שהי' מוכן לעולה לפני ה' רק שגזר ה' אל תשלח ידך אבל הי' מוכן לזה". ע"כ.

ונרמז בטעמים: צְחֹק בזקף גדול, הרומז (אות ו' ושתי אותיות י') בגימטריא לשם הוי"ה. רק ירא ה' באמת יכול לשמוח, ואפשר שלפיכך נאמר "עָשָׂה לִי אֱלֹהִים", רמז למידת הדין וליראת שמים.

שלום המאירי

וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחֹק (זקף גדול) עָשָׂה לִי אֱלֹהִים כָּל הַשְּׂמֵעַ יִצְחָק לִי (בראשית כא, ו)

רבי שמעון סופר מבאר³ שבפסוק רמוזה מידה כנגד מידה, ומבאר את פיסוק הטעמים:

ותאמר שרה צחוק עשה לי אלקים כל השומע יצחק לי. הכוונה דהצדיקים מפשפשים במעשיהם בהגיע להם איזה צער ועגמת נפש, ולא חשיד הקב"ה דעביד דינא בלא דינא. והנה שרה היה לה צער גדול מליצני הדור שאמרו 'מאבימלך נתעברה שרה', ותלתה בזה שצחקה ואמרה 'אחרי בלותי היתה לי עדנה'. וזה שאמרה

¹ רמז לכך בתרגום יונתן (בראשית מח, כ) על הפסוק "וַיִּבְרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאִמֶּר" – "ובריכינו ביום ההוא למימר בך יוסף ברי יברכנו בית ישראל ית ינוקא ביומא דמהולתא". בענין ההבדל בפסוקים שכאן נאמר "את" שלא נאמר בישמעאל, ראה אגרא דכלה, רבי צבי אלימלך שפירא מדינוב, שרומז להקב"ה. העמק דבר, הנצי"ב, מבאר שרומז לפרסום. פרדס יוסף, רב יוסף בוימגארטען, מבאר שרומז לשם נוסף – ישחק. בספרים רבים מבארים מדוע נאמר ביצחק "הנוולד לו".

² שפת אמת בראשית, וירא שנת [תרמ"ג]. ראה גם את דבריו על השמחה בסוכות, שפת אמת דברים, לסוכות, שנת [תרמ"ג]: "השמחה של החג הוא העדות על בני" כמ"ש חז"ל שנתן השי"ת סימן מי נצח בדיון. והענין הוא עפ"י מ"ש (תנא דבי אליהו רבה תחילת פרק ג) שמחתי מתוך יראתי ויראתי מתוך שמחתי. כי היראה האמיתית נולד ממנה שמחה והוא סימן על היראה. וכמו כן שמחה אמיתית מביא לידי יראה. ולכן נקרא שמו של יצחק אבינו ע"ה על השמחה להודיע שהגם שהי' בחי' פחד ויראה. אות היא שהי' בו יראת אמת... ויש רמז בלידת יצחק שאמרה שרה צחוק עשה כו' כל השומע יצחק. ויש לפרש על שמיעת קול שופר שהוא בחי' אילו של יצחק. והוא לעורר יראה בלבות בני ישראל. אבל היא הבטחה שמביא לידי שמחה בחג הסוכות כנ"ל. וזה הי' כוונתה לומר שהגם שבא פחד ע"י יצחק עכ"ז השומע יצחק כנ"ל".

³ מכתב סופר על התורה, רבי שמעון סופר אב"ד קראקא, בן החת"ם סופר, בני ברק תשסה.

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

שרה **צֹזְקָן** בזקף גדול **המפסיק**, היינו בשביל הצחוק שצחקתי, בעבור זה עשה לי אלקים שכל השומע יצחק לי, מדה כנגד מדה. ע"כ.

ונרמז בטעמים: **צֹזְקָן** (זקף גדול), **צורת הטעם**, אם נסובב אותו, היא **כמאזנים** של שתי כפות, מידה כנגד מידה.

שלום המאירי

וְהִתְאַמֵּר (רביעי) **בְּי מִכָּל לְאַבְרָהָם הַיְחִיקָה בְּנִים שָׂרָה כִּי יִלְדֶתִי בֵּן לְיִצְחָק (בראשית כא, ז)**

רבי שלמה בן מאיר, רשב"ם, מבאר: "ותאמר מי מלל לאברהם - כלומר ידעו ויבינו כל השומעים מי האלהים שמלל לאברהם להיות לו בן משרה כי היניקה בנים שרה אחרי זקנותה ולזקונו של אברהם כי אין גדול כאלהים".

כך גם מבאר **דעת זקנים**: "ותאמר מי מלל - ותאמר לשון שבח ודומה לו אמרו צדיק כי טוב פי' שבחו לצדיק ה"נ שבחה שרה לאותו שמלל לאברהם הניקה בנים שרה דהיינו הקדוש ברוך הוא". ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וְהִתְאַמֵּר** (רביעי), לשון ותאמר רומזת לחשיבות⁴, כפי שנאמר (דברים כו, יז-יח) אֶת יְדֹד הָאֵמֶרֶת הַיּוֹם (יח) וְיְדֹד הָאֵמֶרֶת הַיּוֹם לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה. כך שרה מכריזה, הללו את ה', הרמז ברביעי, **ארבע אותיות השם**⁵, ורמז **לשכינה**⁶.

שלום המאירי

וַיְגַדֵּל הַיֵּלֶד וַיְגַמְלֵהוּ (אתנחומא) וַיַּעַשׂ אֲבְרָהָם בְּשֵׁתָהּ גְדוֹל בְּיוֹם הַגְּמֻלָּה אֶת יִצְחָק (בראשית כא, ז)

המדרש⁷ מבאר: "ויגדל הילד ויגמל ר' הושעיה רבה אמר נגמל מיצר הרע רבן אמרי נגמל מחלבו".

רבי יששכר בער כ"ץ, מתנות כהונה, מבאר: "נגמל מיצר הרע. כלומר בן י"ג שנה שאז בא יצר טוב". ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וַיְגַמְלֵהוּ** (אתנחומא), צורת הטעם כשתי אותיות ו' וקו עליהן, רמז לי"ג, שהיה בן י"ג שנה.

שלום המאירי

⁴ כך גם רמז **אור החיים**, רבי חיים בן עטר, ויקרא כא, א: "והוא אומר **אמור** לשון **מעלה**, אל הכהנים, פירוש לצד שהם כהנים משרתי פני מלך, ומה היא המעלה שלא יטמאו לנפש אדם". ראה דבריו באופן דומה שמות א, טו; שמות כ, א; ויקרא טז, ב; במדבר כז, ז ועוד. ראה גם בפירוש **המצודות** לפסוק (ישעיה ג, י) **אמרו צדיק פי טוב**.

⁵ רביע שם בן **ארבע** אותיות ראה **סנהדרין** דף ס עא.

⁶ רביע - רמז לשכינה כנזכר בזה"ק (פר' מקץ, דף רג עא) "ושכינתא שריא בבי מקדשא עליהו, כאמא **דרביעא** על בנייא".

⁷ **מדרש רבה בראשית** - פרשה נג פסקה י'. **במדרש תנחומא נח** - פרק יד: "ויגדל הילד ויגמל (בראשית כא) רבי אושעיא ור' אבין חד אמר שנגמל מיצה"ט וח"א שנגמל מיצה"ר". **במדרש אגדה**, מה' ר"ש באבער: "ויגמל - שנגמל משרה אמו שהיה בן כ"ד חדש ויש אומרים שנגמל מיצר רע ליצר טוב ובן י"ג שנה היה".